
Morfondír

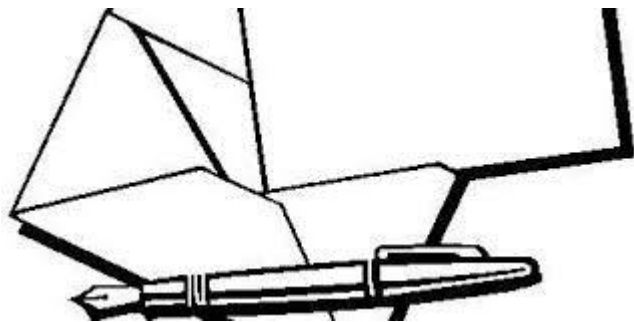
Ha csak befelé hajlok
 ponttá válok majd.
 pont... .. – le kellett írnom, mert nem látszik.
 kifelé nyúlva célom
 az egyenes, azaz -----
 -----> a végtelen.
 - le kellett írnom, mert nem látom.

Kávét

Egy Isten-bizonyíték.
 Reggel nem
 válhatnék megváltottá,
 ha nem fejeznék be
 az ébredésemet.
 Zseni, kitalálta!
 (Ergo: Évmilliókkal korábban is gondolt rám...)

2017.március

DÓRY ISTVÁN

KEDVES SZERKESZTŐSÉG!

A Koinóniában (2018. februári szám, 3688. old.) megjelent, nagyon letisztult Merza-eszmefuttatáshoz hadd tegyem hozzá a következő ismeretfilozófiai részletet:

Ockham borotvája filozófiai elv, amely szerint két, az adott jelenséget egyformán jól leíró magyarázat közül azt érdemes választani, amelyik az egyszerűbb. Első megfogalmazója William Ockham, a 14. században élt angol filozófus, ferences rendi szerzetes.

Borotvával hasítsuk ketté a ”

„ *szükségtelen hipotéziseket!*

– William Ockham

(Tulajdonképpen inkább úgy kéne mondani, hogy "Borotváljuk le a szükségtelen részleteket!")

A tétel kimondja, hogy egy jelenség magyarázatának minél kevesebb feltételezést kell magában foglalnia, kizárva azokat, melyek nem változtatnak a magyarázó elmélet valószínűsíthető végkimenetelén. Ez az elv, melyet latinul „**lex parsimoniae**”-nek („takarékoság elve” vagy „tömörség elve”) neveznek, a következőképpen hangzik:

„*Pluralitas non est ponenda sine necessitate*”

magyarul:

- „*A sokaság szükségtelenül nem tételezendő*”

„*Csak szükség esetén posztulálj sokféleséget*”

„*a többletet nem kell bevezetni szükségtelenül*”

Ezt általában úgy fogalmazzák át, hogy „ha egy jelenségre két magyarázat lehetséges, akkor az egyszerűbb magyarázatot fogadjuk el”, vagy „általában az egyszerűbb megoldás a helyes”. Minden, a dolog magyarázatához nem szükséges ok fölösleges és ennél fogva elvetendő.

A tétel lényege az, hogy ha van két elmélet, amely ugyanazt a tényt magyarázza, akkor azt kell választani, mely a kevesebb (tudományosan nem bizonyítható) feltételezést tartalmazza, vagyis a legkevesebb hipotézisre épít. Ockham jól láthatóan az empirikus megfigyelés és általában a „tudományos módszer” elsődlegességére épített.

A tétel ebben a formájában ugyan csak valószínűsíti, hogy két állítás közül melyik az igaz, de van olyan olvasata is, amelyik a mai értelemben vett tudományos gondolkodásnak is megfelel. Ez pedig az, hogy amennyiben egy jelenségre két magyarázat is adódik, akkor a jelenség maga nem igazolja a bonyolultabb magyarázat többletfeltételezéseit.

Kizárt dolog, hogy Merza Jóska ne ismerné ezt az elvet - de nagy ívben elkerüli előadásában.

Ezzel az a baj, hogyha feltételezhetünk egy Istent, akkor feltehetünk kettőt is (dualizmus), vagy hármat (Siva, Krisna, Visnu), vagy egy negyediket (theotokosz), esetleg sokat (Olümposz).

Ha egy plusz axióma képzelet segít élnem, áldozatot vállalnom, akkor felvetődik a kérdés, hogy ezt hogy mondjuk el gyerekeinknek. Őket az érdekli, hogy tényleg jön-e a Mikulás, vannak-e angyalok, tisztítóvíz, lélek-vándorlás, vannak-e sárkányok és Szent Györgyök, van-e Demiurgosz vagy karma.

A matematikusok tudják, hogy néhány alapművelettel sokféle algebra felépíthető, mégis a $2+2=4$ -et tanítjuk a gyerekeknek az iskolában, mert ez van legjobban összhangban az ujjakkal, meg a centiméterszalagokkal. Ha a centiméterszalagok irányába jobban elmegyünk, akkor be kell vezetnünk a mértékegység, hibaszórás, vektorok fogalmát. És bár fel lehet építeni 17 dimenziós virtuális valóságokat is (hátha jó lesz valamire), de a lakásunk fűtött része akkor is 209 +/- 2 köbméter.

Üdv: Pist